КОНКУРС «УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2026»

Тетяна ФАРБАК,
методист відділу суспільно-філологічних дисциплін
Чернігівського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського

Творчі портрети фіналістів І (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» в номінації «Історія»

Освіта у XXI столітті змінюється швидше, ніж оновлюються додатки у смартфонах. Штучний інтелект, дистанційне навчання, нові психологічні виклики — усе це лягає на плечі сучасного педагога. Проте учасники конкурсу «Учитель року» доводять: українська школа готова до будь-яких трансформацій завдяки вчителям-лідерам, якими, беззаперечно, є фіналісти обласного етапу конкурсу. Вони вчать ділом, а не словом, повністю втілюючи в життя мудрість Григорія Сковороди: «Лише той Учитель, хто живе так, як навчає». Хто ж вони — ці супергерої нашого часу? Пропонуємо ознайомитися з педагогічними ідеями, шляхами їх реалізації та перспективами розвитку й удосконалення п’ятірки фіналістів Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Історія».

Луценко Наталія Олександрівна,
учитель історії та основ правознавства Новобілоуського ліцею Новобілоуської сільської ради. Освіта: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, випускниця 2014 року. **Переможець І (обласного) етапу конкурсу «Учитель року 2025» у номінації «Історія».** Наталія Олександрівна успішно подолала складний національний відбір та увійшла до числа найкращих педагогів країни (7-ме місце серед 12-ти фіналістів).

Педагогічна ідея: «Розвиток критичного мислення учнів на уроках історії через аналіз матеріалів історичної пропаганди».

Ключовою компетенцією сучасного учня є не просте володіння інформацією, а вміння вирізняти правду, розпізнавати методи маніпуляцій та протидіяти їм, що відповідає вимогам «Державному стандарту базової середньої освіти» та «Національній стратегії розвитку освіти в Україні».

Головною метою розвитку педагогічної ідеї є – на історичних прикладах показати учням механізми впливу пропаганди на суспільство та її наслідки, навчити сумніватися й шукати альтернативні джерела задля формування цілісної картини подій.

Учителька активно поєднує класичні та авторські модифіковані прийоми, які можна розподілити за етапами навчання, а саме:

Робота з теоретичним матеріалом та поняттями

✓«Mind map» (ментальні карти): використовуються для структурування інформації, активізації пізнання та поєднання різних дій. На етапі вивчення нового матеріалу даються готові карти, на етапі узагальнення — складаються разом з учнями.

- ✓ «Асоціативний кущ»: допомагає краще запам'ятовувати нові історичні терміни.
- ✓ «Піктограми»: створення учнями схематичних малюнків понять для підвищення зацікавленості та кращої фіксації матеріалу.

Систематизація та порівняння

✓«Діаграма Вена»: застосовується на уроках узагальнення для відстеження спільних і відмінних рис процесів (наприклад, проступок і злочин).

✓Прийом «Колосок думок»: авторська варіація методу «фішбоун» (зображення колоска замість хребта риби), що поєднує зорове, слухове сприйняття та практичну діяльність учнів.

Критичний аналіз текстових та інших інформаційних джерел

✓«INSERT» та «Телеграма тексту»: допомагають відокремлювати відому інформацію від нової, розрізняти факти й судження, знаходити головне.

✓«Шість капелюхів»: рольова гра, яка вчить аналізувати проблему з різних світоглядів та враховувати всі джерела.

✓«Барометр» (Модифікований): учні показують «умовні барометри» для демонстрації власної позиції. Це економить час, стимулює робити самостійний вибір (не піддаватися впливу більшості) та розвиває вміння аргументувати думку.

Пріоритетним напрямком педагогічної діяльності педагога є робота з медіа та візуальними джерелами. Враховуючи, що учням цікавіше працювати з візуальним контентом, ніж із сухими документами, автор використовує такі стратегії: агітаційні плакати, газетні шпальти. У 11 класі Наталія Олександрівна переважно використовує такий відеоресурс, як новинні сюжети, перегляд яких з різних телеканалів, про *одну й ту саму подію,* наочно демонструє, як масмедіа можуть викривляти інформацію.

Досягнення вихованців підтверджують ефективність використаних учителем технологій. У 2021-2022 н.р. двоє учнів педагога під час виконання завдань національного

мультипредметного тесту з історії України набрали 200 балів. Є серед учнів вчителя і переможці ІІ та ІІІ етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з історії.

Отже, перед нами цілісна, практично орієнтована педагогічна система, яка через різноманітні інтерактивні методи та медіаграмотність формує всебічно розвинену, конкурентоспроможну особистість із міцним імунітетом до інформаційних маніпуляцій.

Перспективами розвитку педагогічної ідеї вчителя вбачаємо через розвиток таких напрямів:

✓**аналіз відеоресурсів: розвінчання дипфейків та ШІ-пропаганди (**авторка вже практикує перегляд новинних сюжетів різних телеканалів для виявлення маніпуляцій, логічним кроком в умовах розвитку технологій є навчання учнів розпізнавати пропаганду нового покоління). Можливе впровадження уроків-практикумів із медіагігієни, де учні вчитимуться виявляти дипфейки (deepfakes), згенеровані штучним інтелектом «історичні» фотоматеріали та маніпулятивні ШІ-відео;

✓**трансформація аналізу клікбейтів у створення учнівських фактчекінгових проєктів (р**обота з газетними шпальтами та клікбейтами може розвиватися від пасивного дослідження до активної протидії дезінформації). Реалізувати цей напрямок можна через створення учнівського онлайн-проєкту «Історичний патруль» (наприклад, на базі Telegram-каналу чи шкільного блогу), де старшокласники публікуватимуть знайдені в сучасних соцмережах фейки про історію України та додаватимуть до них власні аналітичні спростування, спираючись на перевірені історичні першоджерела;

✓**цифровізація методу «колосок думок» та ментальних карт.** Авторка використовує графічні методи аналізу причин і наслідків, прийоми «mind map» та «колосок думок», які мають великий потенціал для переходу у цифровий формат. Вчитель може перенести ці вправи на інтерактивні онлайн-дошки (наприклад, Miro, Padlet або Canva), що дозволить учням працювати над «колоском думок» чи ментальними картами спільно, у режимі реального часу, прикріплюючи до кожної тези прямі покликання на історичні документи, фото плакатів чи відеосюжети.

✓**розширення варіативності прийому «барометр» через мобільні технології.** Модифікований авторкою прийом «барометр» (демонстрація умовних знаків для показу позиції та економії часу) можна модернізувати за допомогою сучасних опитувальних систем. Учитель може використати швидкі анонімні онлайн-голосування (через Mentimeter або шкільну навчальну платформу), де учні миттєво бачитимуть відсотковий розподіл думок класу на екрані. Це допоможе ще краще захистити підлітків від впливу думки більшості та активізувати обговорення.

✓**створення інтерактивного музею історичної пропаганди.** Враховуючи спостереження автора, що учням значно цікавіше працювати з візуальними джерелами та агітаційними плакатами, цей матеріал можна систематизувати. Організація довготривалого проєкту, де учні створюватимуть віртуальні виставки агітаційних плакатів різних епох (наприклад, періоду Другої світової війни, радянської доби тощо) із власними аудіогідами чи текстовими поясненнями щодо того, які саме маніпулятивні методи там використано, може стати практичним кроком реалізації цього напряму.

Отже, педагогічна ідея Наталії Олександрівни має стратегічне значення для формування національної безпеки в освітньому просторі, адже навичка розрізняти методи пропаганди є життєво необхідною. Головна перспектива розвитку цієї системи полягає в переході від локального аналізу на уроці до формування постійної цифрової культури та медіаграмотності учнів. Це дозволить перетворити школярів на активних фактчекерів, які не лише самі захищені від маніпуляцій, а й здатні допомагати суспільству розрізняти інформаційні маніпуляції.

Давидко Ірина Леонідівна,
учитель історії Чернігівського ліцею № 22 Чернігівської міської ради. Освіта: Чернігівський національний університет імені Т.Г. Шевченка, випускниця 2012 року. Лауреат (2-ге місце) І (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2025» у номінації «Історія» та лауреат (2-ге місце) І (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2026» у номінації «Громадянська освіта».

За філософією вчителя, сенс професії полягає у безперервному русі, саморозвитку та партнерстві з учнями. Головною метою своєї професійної діяльності вчителька вважає виховання вільної, самодостатньої особистості.

Педагогічна ідея: «Підвищення мотивації учнів до навчання, розвиток критичного мислення, емоційного інтелекту, адаптивності та комплексне формування «Soft skills» (комунікація, лідерство, стресостійкість)».

Методи та прийоми які використовує вчитель:

✓**кейс-метод (методична тема): п**роблемно-ситуаційний аналіз для розвитку вміння самостійно і в групах розв'язувати конкретні проблеми.

✓**сторітелінг:** мистецтво історичного оповідання для занурення в епоху, створення стійких асоціацій та подолання учнями соціальних страхів.

✓**гейміфікація:** регулярне використання навчальних ігор («Історична кухня», «Брейн-ринг», «Реставратор» тощо).

✓**скрайбінг та візуалізація:** полегшення сприйняття інформації через колажі, ментальні карти, презентації та символи.

✓**групова стратегія «Джигсоу»:** взаємне навчання через створення експертних груп для формування цілісної картини знань.

✓**міжпредметні зв'язки, що сприяють** формуванню ключових компетентностей Нової української школи.

У старших профільних класах вчитель робить акцент на роботу з історичними документами, аналіз історичних постатей та професійне самовизначення учнів.

Ефективність системи вчителя підтверджується успішним складанням її учнями національного мультипредметного тесту з історії України та їх вступом до профільних закладів вищої освіти.

Педагогічна ідея Ірини Леонідівни Давидко демонструє зразок сучасного, динамічного та людиноцентричного підходу до навчання. Вчителька керується принципом випереджального розвитку («бігти вдвічі швидше»), що дозволяє їй успішно інтегрувати інноваційні освітні тренди: від медійної візуалізації (скрайбінг) до інтерактивних та ігрових технологій (кейс-метод, сторітелінг, гейміфікація).

Головна цінність її досвіду полягає в тому, що уроки історії перетворюються із процесу механічного запам'ятовування дат на простір для формування життєвих компетентностей (Soft skills) та емоційного інтелекту. Завдяки створенню атмосфери психологічного комфорту й абсолютної довіри, а також системній роботі з профільними класами, педагог реалізує ключове завдання Нової української школи – виховання громадянина з критичним мисленням.

Перспективами розвитку педагогічної ідеї вчителя є:

✓**еволюція гейміфікації:** від настільних до авторських цифрових ігор. Перенесення настільної гри у формат інтерактивного онлайн-квесту або мультимедійної вікторини на платформах типу «Genially» чи за допомогою інтерактивних карт, що дозволить залучати до гри не лише учнів ліцею, а й проводити міжшкільні онлайн-турніри;

✓**диджитал-сторітелінг та подкастинг:** метод сторітелінгу, який вчителька активно використовує для занурення в історичну епоху, може розвиватися через сучасні медіаформати.

Залучення учнів до створення коротких аудіоподкастів або відеороликів (історичних нарисів, розповідей від імені історичних персонажів), де діти тренуватимуть ораторське мистецтво, долатимуть соціальні страхи та розвиватимуть творчу уяву, записуючи уявне інтерв'ю з постатями минулого.

✓**створення учнівських кейс-лабораторій (Case-study).** Можна створити постійно діючу дослідницьку групу на основі методу кейсів для учнів старших класів. Також буде доречним заохочувати старшокласників до самостійного конструювання кейсів. Учні профільних класів можуть самостійно збирати суперечливі історичні документи, формувати проблемну ситуацію та пропонувати її для розв'язання молодшим учням, виступаючи у ролі менторів.

✓**розширення скрайбінгу до створення цифрових історичних коміксів:** оскільки візуалізація матеріалу (колажі, ментальні карти, символи подій) довела свою ефективність для учнів-візуалів, цей напрямок можна поглибити через сучасне графічне мистецтво. Цей метод можна удосконалювати через навчання учнів створювати короткі історичні комікси або інфографіку за допомогою графічних редакторів (наприклад, «Canva»). Складні історичні процеси чи біографії діячів учні зможуть презентувати у вигляді чітких, яскравих та структурованих візуальних історій.

Отже, педагогічна ідея має великий потенціал розвитку завдяки своїй інтерактивності та гнучкості. Головним вектором майбутнього розвитку цієї ідеї може стати трансформація учнів із пасивних слухачів сторітелінгу чи споживачів ігор на безпосередніх розробників освітнього контенту (цифрових ігор, подкастів, коміксів). Це дозволить ще ефективніше формувати ключові «*Soft skills*» та емоційний інтелект, які авторка визначає пріоритетом у своїй діяльності.

Сусула Ігор Володимирович,

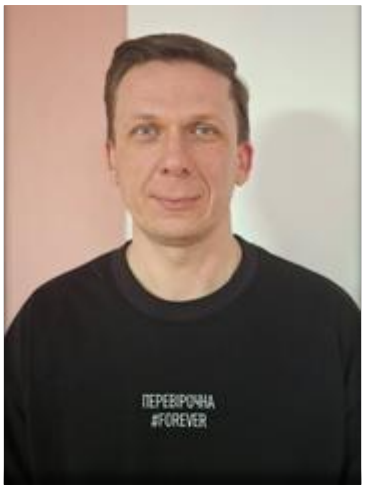

учитель історії Михайло-Коцюбинського ліцею Михайло-Коцюбинської селищної ради Чернігівського району. Освіта: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, випускник 2008 р. Лауреат (2-ге місце) І (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2022» у номінації «Основи правознавства» та у 2025 році лауреат (3-те місце) І (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2025» у номінації «Історія».

Педагогічна ідея: «Формування інформаційної компетентності на уроках історії».

Нове покоління здебільшого споживає контент із соціальних мереж, який перенасичений як інформацією, так і дезінформацією. Отже, інформаційна компетентність та критичне мислення є ключовими для виживання в сучасному світі.

Головною метою своєї діяльності вчитель вбачає формування особистості, яка здатна орієнтуватися в «океані інформації», знаходити перевірені й достовірні джерела, аналізувати їх та виокремлювати головне змістове навантаження. Не менш важливим завданням є і зацікавлення учнів історією України та її державотворенням.

До застосовуваних вчителем форм та методів роботи належать:

✓**робота з джерелами** (використання історичних карт та першоджерел);

✓**інтерактивні технології** (ситуативне моделювання, дебати, прийоми «займи позицію», «навчаючи-вчусь», «незакінчене речення» та «дерево рішень»);

✓**інтернет-технології** (використання мережі Інтернет для самостійної пошукової роботи учнів, створення ними доповідей та мультимедійних презентацій).

Досягненню мети роботи вчителя сприяє і гармонійне поєднання традиційних форм і методів викладання історії (лекції, бесіди, таблиці, схеми) з нестандартними (уроки-дискусії, уроки-практикуми, уроки-ігри, самостійна робота тощо). Разом з тим, педагог намагається показати зв'язки між подіями сьогодення та минулим.

Систематичне різнорівневе тестування до кожного уроку, допомагає не лише контролювати активність та знання кожного учня, а й тренує навичку працювати з великими обсягами інформації.

Отже, педагогічна ідея Ігоря Володимировича пропонує чітку, раціональну та практичну систему виховання медіаграмотного учня, що є критично важливим в епоху соціальних мереж і цифрових технологій. Учитель вдало збалансовує класичну академічну базу (роботу з картами, таблицями, першоджерелами) з інноваційними інтерактивними методами (дебатами, ситуативним моделюванням та інтернет-пошуком).

Головна цінність його досвіду полягає в прагматичному підході до навчання: через поєднання історії із сучасністю вчитель показує учням прикладну дію історичних закономірностей, а за допомогою наскрізного різнорівневого тестування не лише здійснює моніторинг знань, а й розвиває в дітей витривалість до аналізу великих масивів даних. Такий підхід допомагає перетворити пасивного споживача інформації на особистість, яка критично мислить і здатна розпізнавати фейки та дезінформацію.

Зважаючи на зміст педагогічної ідеї Ігоря Володимировича Сусули щодо формування інформаційної компетентності, можна окреслити кілька перспективних напрямків її розвитку. Це дозволить адаптувати його методику до ще більш стрімких технологічних змін.

Перспективами розвитку педагогічної ідеї педагога є:

✓**інтеграція штучного інтелекту.** Оскільки сучасний інформаційний простір починає активно наповнюватися контентом, створеним штучним інтелектом, логічним продовженням ідеї є навчання учнів розрізняти не лише людську дезінформацію, а й дипфейки (deepfakes), згенеровані ШІ тексти та ілюстрації на історичну тематику. Уроки-практикуми з верифікації фото/відео та порівняння реальних історичних документів із текстами, які згенерував ШІ з помилками («галюцинаціями»);

✓**перехід від споживання до створення якісного контенту.** Замість стандартних доповідей та презентацій учнів можна залучати до активного медіавиробництва. Це розвиватиме їхню інформаційну компетентність через практичну відповідальність за поширення інформації. Створення учнями коротких освітніх відео (наприклад, для TikTok чи YouTube Shorts), історичних подкастів або ведення «історичних блогів» від імені видатних діячів України. Це трансформує їхній інтерес до соцмереж у корисне русло.

✓**гейміфікація та інтерактивні інструменти перевірки (фактчекінг-квести).** Розвиток системи різнорівневого тестування можна перевести у формат інтерактивних цифрових ігор та вебквестів, де головним завданням учня є розслідування історичного міфу. Упровадження онлайн-платформ (Kahoot, Quizizz) для проведення швидких «батлів» із медіаграмотності, де учні на швидкість мають визначити: перед ними історичний факт чи фейк маніпулятивного характеру.

✓**мережева співпраця та медіаекспедиції.** Вихід за межі ліцею через організацію спільних онлайн-дебатів чи круглих столів з учнями з інших регіонів України або навіть з-за кордону для обговорення того, як одна й та сама історична подія висвітлюється в медіа різних країн.

Педагогічна ідея має необмежений потенціал, оскільки проблема інформаційного перенасичення та дезінформації з роками лише загострюватиметься. Головний вектор розвитку цієї системи – перетворення учнів із «критичних споживачів» інформації на «безпечних та відповідальних творців» цифрового контенту. Це підвищить інформаційну компетентність школярів на рівень усвідомленої цифрової культури.

Костирко Оксана Валентинівна,
учитель історії Бобровицького закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 1 Бобровицької міської ради. Освіта: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, випускниця 2006 року. Дипломант (4-те місце) І (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2025» у номінації «Історія».

Педагогічна ідея: «Діяльнісний підхід у викладанні історії як засіб активного залучення учнів до навчання через практичну діяльність, проблемне мислення та самостійне здобуття знань».

Сучасний світ вимагає від випускників мобільності, адаптивності, володіння «hard» та «soft skills» для конкурентоспроможності на ринку праці. Діяльнісний підхід відповідає концепції Нової української школи (НУШ) та допомагає учням використовувати історичний досвід для побудови майбутнього.

Базовими принципами реалізації педагогічної ідеї вчителя є організація навчальної активності учнів (навчання через власну діяльність), особистісно-орієнтований підхід, проблемне навчання та інтерактивність (робота в групах, обмін думками).

Прийоми та технології, які використовує Оксана Валентинівна:

✓**проєктна діяльність**;

✓**метод кейсів**;

✓**інтерактивні та цифрові картки** (використання сервісів Learning Apps, Wordwall, Padlet, додатків Google);

✓**створення сторінок у соцмережах** (конструювання паперових або електронних профілів історичних постатей за шаблоном для розвитку навичок пошуку інформації);

✓**ментальні карти** (Mind mapping);

✓**сторітелінг**;

✓**візуалізація та Штучний Інтелект (ШІ)**;

Важливим в освітній діяльності вчитель вважає застосування прийомів психоемоційного налаштування та рефлексію. На початку уроку педагог традиційно проводить мотиваційні розминки (ідентифікація з мультгероями, гра «2 факти і фейк», вправа «рожеві окуляри») та арт-терапію (кольорове малювання). Наприкінці уроку обов’язково встановлює з учнями психоемоційний зворотний зв'язок (рефлексія) за допомогою віртуальних цеглинок LEGO, позначок емоцій або фізичних реакцій (оплески, усмішки).

Педагогічна система Оксани Валентинівни є цілісною, гнучкою та технологічно багатою моделлю сучасного уроку історії. Головна цінність досвіду полягає у відмові від пасивної передачі знань на користь практичної дії. Учителька майстерно поєднує класичні прийоми (лепбуки, ментальні карти) із передовими цифровими інструментами, включаючи штучний інтелект.

Особливої уваги заслуговує гуманістичний та емпатичний аспект її системи. Використання арт-терапії та ментальних розминок демонструє турботу про психологічний стан учнів в умовах війни. Як результат, діяльнісний підхід не лише покращує академічну успішність та підготовку до національного мультипредметного тесту, а й формує самостійного, критично мислячого громадянина.

Зважаючи на задекларований авторкою курс на цифровізацію та діяльнісний підхід, її ідея має наступні перспективи для подальшого розширення:

✓**поглиблення ШІ-трансформації** (створення персональних ШІ-асистентів). Оскільки автор вже використовує ChatGPT перспективним кроком є створення учнями власних ШІ-аватарів або «чат-ботів» історичних діячів;

✓**розвиток медіаграмотності через розширення вправи «2 факти і фейк».** Цю ментальну розминку можна масштабувати до рівня повноцінних уроків-практикумів із фактчекінгу. Учні можуть аналізувати історичні міфи та сучасні медіаманіпуляції (продовжуючи паралель між XIX ст. та сьогоденням), створюючи власні «пам'ятки медіагігієни»;

✓**міжпредметна інтеграція для подолання «підводних каменів» сторітелінгу.** Оскільки метод сторітелінгу гальмується через різний рівень читацького потенціалу учнів, перспективним є впровадження спільних інтегрованих проектів (Історія + Українська/Зарубіжна література + Мистецтво). Це дозволить учням створювати не лише текстові історії, а й історичні комікси, графічні новели чи короткі сценарії для подкастів;

✓**створення цифрового портфоліо лідерських навичок.** Розвиток самостійності та відповідальності учнів через проєктну діяльність можна фіксувати в персональних цифрових портфоліо (наприклад, на платформі Padlet, яку вже використовує вчитель). Це дозволить учням наочно бачити траєкторію розвитку своїх «soft skills» від 5 до 11 класу.

Карась Ігор Павлович,

учитель історії та правознавства Козелецького ліцею №3 Козелецької селищної ради. Освіта: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, випускник 2018 року. Дипломант (5-те місце) І (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Історія».

Педагогічна ідея: «Розбудова компетентнісного підходу викладання історії з метою формування свідомих, громадянсько активних та критично мислячих особистостей».

Історія розглядається вчителем як інструмент для виховання громадян, здатних застосовувати набуті знання в сучасних соціальних умовах.

Сучасна українська освіта вимагає від учнів не механічного сприйняття фактів, а розуміння контексту й наслідків історичних подій, а також вміння розрізняти достовірну інформацію від маніпуляцій у ЗМІ.

Технології, прийоми та форми роботи, що використовує вчитель:

✓ *інноваційні та цифрові технології:* Використання спеціалізованих платформ **Mozaik** та **MozaBook** для візуалізації подій та інтерактивного навчання, а також упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);

✓*STEM-технології:* Проведення інтерактивних уроків, де історія поєднується з технологічними аспектами для полегшення розуміння складних тем;

✓*медіаграмотність та критичне мислення:* Наскрізна інтеграція в історичну та громадянську освіту для перевірки джерел та захисту від медійних маніпуляцій;

✓*колективно-дискусійні форми:* організація роботи дискусійних клубів та запуск групових проектів для розвитку командної роботи й навичок аргументації;

✓*позаурочна та конкурсна діяльність:* залучення високовмотивованих учнів до участі в історичних конференціях та тематичних конкурсах.

Разом з тим, Ігор Павлович постійно і систематично працює над удосконаленням професійної компетентності шляхом участі в різноманітних воркшопах і семінарах з тематики європейських цінностей, прав людини та сучасних викликів, що безпосередньо впливає на якість підготовки учнів.

Результатом діяльності педагога є високий рівень зацікавленості учнів предметом, прогрес у розумінні суспільних проблем, формування стійких навичок аналізу інформації, а також успішні виступи вихованців на олімпіадах, конференціях та всеукраїнських конкурсах.

Педагогічна ідея Ігоря Павловича Карася представляє собою **актуальну модель громадянсько-орієнтованого навчання**, яка повністю відповідає сучасним запитам українського суспільства. Автор відійшов від концепції історії як «сухої науки про минуле», перетворивши її на живий майданчик для формування медіагігієни та толерантності.

Поєднання цифрового комплексу (Mozaik/MozaBook) із передовими освітніми трендами (STEM-історія) дозволяє вчителю говорити з учнями сучасною мовою технологій. Особлива ціннісна складова полягає в залученні підлітків до глибоких правозахисних та історичних проектів, що успішно закладає фундамент толерантності й виховує свідоме покоління, здатне захистити себе від інформаційних маніпуляцій.

Враховуючи наявну базу та акцент автора на цифрових технологіях, критичному мисленні та STEM, його педагогічна ідея має наступні перспективні вектори розвитку:

✓**масштабування STEM-підходу до STREAMS-історії.** Оскільки педагог уже практикує STEM-елементи на уроках, логічним кроком є перехід до концепції **STREAMS** (де додаються Reading — читання/робота з текстом та Arts — мистецтво). Створення інтегрованих лабораторних робіт. Наприклад, дослідження технологій будівництва оборонних споруд або розвитку картографії в різні епохи в технічному аспекті, паралельно аналізуючи текстові правові документи того періоду;

✓**створення цифрових 3D-реконструкцій у MozaBook** максимальне використання потенціалу платформ Mozaik та MozaBook через залучення учнів до співавторства. Замість перегляду готових візуалізацій, давати учням завдання самостійно моделювати або створювати інтерактивні екскурсії (наприклад, віртуальний тур архітектурними пам'ятками рідного краю або місцями історичних подій Козелеччини), захищаючи ці проекти на уроках-практикумах;

✓**створення шкільної учнівської агенції з фактчекінгу.** Розвиток методів медіаграмотності може вийти за межі уроку в практичну ініціативу ліцею на постійній основі. Організація учнівського медіа-патруля в рамках дискусійного клубу. Учні можуть вести постійну рубрику в соцмережах ліцею, де розбиратимуть популярні історичні фейки, маніпулятивні наративи або клікбейтні новини, застосовуючи отримані на уроках історії та правознавства навички верифікації джерел.

✓**упровадження методу «Судових симуляцій» (Moot Courts).** Як вчитель правознавства, автор може інтегрувати юридичні технології в історичний контекст. Проведення уроків-судів над історичними подіями чи процесами (наприклад, оцінка правомірності та наслідків укладання певних міжнародних договорів минулого). Учні ділитимуться на сторони захисту, звинувачення, суддів та присяжних, що дозволить на практиці реалізувати засади громадянської освіти, аналізу джерел та культури ведення дебатів.

Фіналісти конкурсу «Учитель року» в номінації «Історія» продемонстрували трансформацію ролі педагога від транслятора фактів до ментора, який формує критичне мислення через інноваційні та цифрові методики. Їхній професіоналізм підтверджує високий рівень адаптації української освіти та надійність майбутнього освіти історичної.